

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 9Cdo/3/2025                    |
| Identifikačné číslo spisu: | 1212224955                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 13.05.2026                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Gabriela Klenková        |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2026:1212224955.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ P. I., narodenej XX. K. XXXX, G., M. XXX/X, 2/ D. E., narodenej XX. V. XXXX, J., I. XXXX/X, 3/ G. G., narodeného X. K. XXXX, Š., N. O. XXXX/XA, 4/ 4venti, s. r. o., Bratislava, Bajkalská 5/C, IČO: 44 325 860, všetci zastúpení advokátkou JUDr. Miroslavou Vídovou, Bratislava, Bajkalská 5/C, proti žalovanému I. A., narodenému X. D. XXXX, J., Š. XXXX/XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou HUTTA & PARTNERS s. r. o., Bratislava, Bezekova 3225/13, IČO: 51 284 871, o zaplatenie 6 378,28 eura, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV (predtým na Okresnom súde Bratislava II) pod sp. zn. B2-58C/190/2012, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2023 sp. zn. 15Co/45/2022, takto

### rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má proti žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom, v poradí druhým, č. k. 58C/190/2012-510 zo 6. októbra 2021 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť do troch dní od právoplatnosti rozsudku žalobkyni 1/ sumu 435,34 eura, žalobkyni 2/ sumu 2 394,32 eura, žalobcovi 3/ sumu 2 394,32 eura a žalobkyni 4/ sumu 1 154,30 eura. Žalobcom 1/ až 4/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Véc právne posúdil podľa § 451 ods. 1 a 2, § 456 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 2, § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/45 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia sú v tomto spore o zaplatenie bezdôvodného obohatenia aktívne vecne legitimovaní ako spoluvlastníci pozemkov parc. č. XXXX/XX zastavané plochy a nádvoría o výmere 60 m<sup>2</sup> a parc. č. XXXX/XX záhrady o výmere 226 m<sup>2</sup>, zapísaných na LV č. XXXX pre k. ú. O.. Vychádzal zo zistenia, že na základe výmeru č. 4525/48-Ba z 21. augusta 1948, vydaného Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy (ďalej len „Povereníctvo“) podľa § 1 ods. 1

nariadenia č. 104/1946 Sb. n. SNR o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy bol právnym predchodcom žalobcov G. G. a T. G., rod. E., pridelený do vlastníctva okrem iného aj pozemok parc. č. XXX/X. Zápisy pridelov do pozemkovej knihy zaobstarávali na náklady štátu príslušné orgány štátu, ale tieto zápisy mali iba deklaratórny charakter. Výmer č. 4525/48-Ba z 21. augusta 1948 obsahuje odtlačok pečiatky orgánu, ktorý listinu vydal, podpis predstaviteľa tohto orgánu a aj ďalšie údaje, ako parc. č. a výmery pridelených pozemkov. Na základe tohto výmeru považoval súd za preukázané, že pozemok parc. č. XXX/X bol riadne pridelený do vlastníctva právnym predchodcom žalobcov. Tieto pozemky nadobudli žalobcovia 1/ až 3/ dedením po ich právnych predchodcoch a žalovaná 4/ kúpnu zmluvou z 22. februára 2011 od predávajúcich, ktorí ich nadobudli kúpnu zmluvou z 1. marca 2010 od dedičov poručiteľov T.P. G. a G. G..

1.2. Listina vydaná Povereníctvom č. 3542/49, označená ako Upovedomenie o rozhodnutí Roľníckej komisie vo veci pridelu nehnuteľností z 9. marca 1950, od ktorej odvodzovali žalovaní svoje vlastnícke právo k spornému pozemku, nespĺňala podľa súdu prvej inštancie formálne náležitosti administratívneho aktu (chýbajúca úradná pečať), bola adresovaná iba G. G. a neobsahovala údaj o odňatí sporného pozemku. Naviac vychádzajúc z obsahu listiny táto nebola vydaná Povereníctvom ako jediným oprávneným orgánom na odňatie pridelu pridelencovi, išlo len o rozhodnutie Roľníckej komisie pri Národnom výbore v Bratislave, o ktorom Povereníctvo iba G. G. informovalo. Z rozhodnutia Pôdohospodárskej správy Ústredného národného výboru č. 614.3-1954 z 25. novembra 1955 vyplývalo len to, že právnemu predchodcovi žalobcov bol vyrubený užívací poplatok za pridel, avšak nešlo o listinu, ktorá by osvedčovala, že tento pridel bol právnemu predchodcovi žalobcov riadne odňatý. V tejto súvislosti súd poukázal aj na list odboru výstavby Rady Obvodného národného výboru Bratislava II-Nivy zn. Výst/26/723/1959/PP/La zo 6. mája 1959, z ktorého je zrejmé, že v ňom označené pozemky vrátane sporného pozemku parc. č. XXX/X boli ku dňu 6. mája 1959 stále vo vlastníctve právneho predchodcu žalobcov G. G.. V tomto liste bolo výslovne uvedené, že v ňom spomenuté pozemky len budú prechádzať do vlastníctva československého štátu.

1.3. Z rozhodnutia odboru pôdohospodárstva Rady Ústredného národného výboru (ďalej len „ÚNV“) v Bratislave č. Pôd./8-1616/1-1959-1136/59 zo 17. júla 1959 síce vyplýva, že v rozhodnutí uvedené pozemky vrátane pozemku parc. č. XXX/X mali byť pridelené do vlastníctva československého štátu, avšak podľa názoru súdu prvej inštancie ani táto listina neosvedčuje, že predmetný pozemok bol právnemu predchodcovi žalobcov riadne odňatý postupom podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR. Na tomto rozhodnutí je ako vlastník pozemku parc. č. XXX/X uvedený I. Y. s manželkou, a nie právny predchodca žalobcov a pridelenec tohto pozemku G. G.. Návrh žalovaného, aby súd zabezpečil údajné konfiškačné rozhodnutie Obvodného národného výboru Bratislava - Nivy č. 544/D-57 z 8. júna 1957, súd vyhodnotil ako neopodstatnený, pretože ani toto rozhodnutie by nebolo spôsobilé preukázať odňatie pridelu k sporným pozemkom, keďže podľa § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR rozhodovanie o odňatí prideleného majetku patrilo Povereníctvu. Právomoc Povereníctva odnímať prídely neprešla na bývalé obvodné národné výbory, ale na bývalé krajské národné výbory, ktorým vyhláška č. 507/1950 Ú. v. zverovala vykonávanie opatrení podľa § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR. V zmysle ustanovenia § 3 ods. 3 vyhlášky č. 507/1950 Ú. v. na okresné národné výbory prešlo vykonávanie vyúčtovaní s odchádzajúcimi prídelcami a dozor nad hospodárením prídelcov, okrem iných právnych predpisov aj podľa ustanovenia § 23 vyhlášky č. 507/1950 Sb. Toto ustanovenie je potrebné vykladať tak, že na národné výbory prešla právomoc vyúčtovania s odchádzajúcimi prídelcami a dozor nad hospodárením prídelcov v zmysle § 23 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR a citácia celého ustanovenia § 23 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR, t. j. vrátane jeho druhého odseku, znamená len právo národného výboru vyjadriť sa k rozhodovaciemu procesu o odňatí prideleného majetku (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. októbra 2008 sp. zn. 5Cdo/157/2007). List Národného výboru Hlavného mesta SSR Bratislava z 5. septembra 1985 súd nepovažoval za relevantný doklad preukazujúci odňatie pridelu právnemu predchodcovi žalobcov, nakoľko v tomto liste národný výbor len poukázal na rozhodnutie, ktoré súd nepovažoval za spôsobilé odňať pridel právnemu predchodcovi žalobcov.

1.4. Za relevantné nepovažoval súd prvej inštancie ani žalovaným predložené listinné dôkazy, a to

zmluvu o práve stavby uzatvorenú medzi československým štátom a právnymi predchodcami žalovaného z 13. apríla 1963, rozhodnutie o povolení stavby rodinného domu z 18. mája 1963, ani kolaudačné rozhodnutie zo 4. decembra 1979, nakoľko s poukazom na zásadu „nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má“ nemohol československý štát dať ako nevlastník sporného pozemku tento pozemok do užívania právnym predchodcom žalovaného. Z rovnakých dôvodov neprichádzalo do úvahy ani nadobudnutie vlastníctva zo strany štátu vydržaním. Námietku žalovaného, že žalobcovia svojím konaním obchádzajú reštitučné zákony, vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodnú, keďže právnym predchodcom žalobcov nebolo vlastníctvo sporných pozemkov nikdy odňaté, a teda v ich prípade nie je možný postup v zmysle reštitučných zákonov.

1.5. Keďže žalovaný užíval pozemky v spoluvlastníctve žalobcov bez vzájomnej dohody či poskytovania náhrady, súd mu uložil povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie v žalovanej sume podľa výšky spoluvlastníckych podielov. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal zo znaleckého posudku W. C. W., G. č. 149/2011 a jeho doplnenia č. 13/2012, predloženého žalobcami, ktorého predmetom bol odhad hodnoty nehnuteľností a stanovenie všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov na Š. A. č. XX v J., ktoré sa nachádzajú na tej istej ulici vo vzdialenosti niekoľko desiatok metrov od sporného pozemku. Súčasne vychádzal aj zo znaleckého posudku č. 45/2014, vypracovaného K. W. C. Y., G., v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 52C/93/2012, ktorý určil hodnotu náhrady bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemku v danej lokalite sumou 6 eur za m<sup>2</sup> a rok. Keďže tieto podklady boli postačujúce na preukázanie výšky uplatnenej sumy bezdôvodného obohatenia, súd ďalšie znalecké dokazovanie nevykonával, aj s ohľadom na hospodárnosť konania. Uzavrel, že ak žalovaný mal námietky voči týmto dôkazom, mohol predložiť vlastný znalecký posudok, čo však neurobil.

1.6. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a žalobcom ako úspešnej strane sporu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške rozhodne samostatným uznesením podľa § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 15. novembra 2023 sp. zn. 15Co/45/2022 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I tak, že žalobu zamietol a vo výroku II priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalobcom 1/ až 4/ spoločne a nerozdielne. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov tohto aj predchádzajúceho odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobcom 1/ až 4/ spoločne a nerozdielne.

2.1. Odvolací súd dospel k opačnému záveru ako súd prvej inštancie, a to že aj keď sa v spise nenachádza rozhodnutie kompetentného orgánu, ktorým bola nehnuteľnosť odňatá právnym predchodcom žalobcov, z listinných dôkazov vyplýva, že k jej skutočnému odňatiu došlo. Právni predchodcovia žalobcov boli písomne informovaní listom Povereníctva z 9. marca 1950 o zrušení prídelu. V liste sa uvádzalo, že dôvodom rozhodnutia je to, že podľa zistenia roľníckej komisie prídelca nehodlá sám na pridelennej pôde hospodáriť. Rozhodnutím z 25. novembra 1955 č. Pod.-614.3-1954 Pôdohospodárska správa Rady Ústredného národného výboru v Bratislave určila odišlému prídelcovi G. G. za užívanie prídelu užívaci poplatok za roky 1946-49 v sume 2 926 Kčs. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplývalo, že menovaný na pridelených nehnuteľnostiach nehospodári a prídel mu bol odňatý, preto podľa smernice Povereníctva č. 184/1952 Zb. ob. odišlý prídelca je povinný z užívania prídelu riadne vyúčtovať. Odvolací súd vyložil, že ÚNV v Bratislave mal postavenie krajského národného výboru (§ 6 ods. 1 zákona č. 13/1954 Zb. o národných výboroch), na ktorý prešli kompetencie Povereníctva podľa § 23 ods. 2 nariadenia SNR č. 104/1945 Sb. V súvislosti s parceláciou a novou výstavbou bol prídelcom, medzi nimi aj právnemu predchodcovi žalobcov, prídel odňatý, resp. zrušený a ÚNV prideliť do vlastníctva štátu, v správe Obvodného národného výboru Bratislava-Nivy, okrem iného aj pozemok zapísaný vo vložke č. XXXX ako pozemok parc. č. XXX/X roľa o výmere 0,1976 ha, vedený na meno I. Y. a manželky C. v celosti - teda na meno pôvodného vlastníka, nie prídelcu G. G..

2.2. Odvolací súd na základe toho uzavrel, že od roku 1959 štát so spornými pozemkami nakladal ako

so svojimi. Aj z dedičského spisu Štátneho notárstva Bratislava 2 vyplýva, že sporné pozemky neboli predmetom dedičského konania po právnych predchodcoch žalobcov, a to ani v rámci konania o novoobjavenom majetku. Štát s nimi ako so svojimi nakladal aj v roku 1963, keď s právnymi predchodcami žalovaného uzatvoril dňa 13. apríla 1963 zmluvu o práve stavby na sporných pozemkoch na dobu 90 rokov, teda do roku 2053, ktorá zmluva je stále platná a účinná. Vlastníctvo žalobcov k sporným pozemkom tak bolo podľa názoru odvolacieho súdu dostatočným spôsobom spochybnené a žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia nemala právny základ.

2.3. Odvolací súd vyhodnotil ako dôvodnú námietku žalovaného, že zo strany žalobcov došlo k obídenu reštitučných zákonov s poukazom na ustálenú prax najvyššieho súdu, ktorá uprednostňuje reštitučné prepisy ako špeciálne právne predpisy vo vzťahu k všeobecným predpisom, akým je Občiansky zákonník. Reštitučné predpisy vychádzali z domnienky, že vec prešla v rozhodujúcom období na štát, a to aj v prípadoch jej prevzatia bez právneho dôvodu, pričom oprávnené osoby, ktoré si uplatnili nárok podľa týchto predpisov, sa stali vlastníkami veci až jej vydaním. V zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 178/06, v prípade zabratia majetku štátom bez právneho dôvodu [reštitučný dôvod podľa § 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb.], nie je vylúčená žaloba ako nástroj ochrany vlastníckeho práva - žaloba určovacia, vindikačná, negatívna. Za takýto nástroj ochrany vlastníckeho práva však podľa názoru odvolacieho súdu jednoznačne nemožno považovať žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda žalobu na plnenie.

2.4. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP a § 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/, 4/ ako podielovým spoluvlastníkom spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 %. Rovnako mu priznal náhradu trov odvolacieho konania, ako aj predchádzajúceho odvolacieho konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 4/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a prizná im spoločne a nerozdielne náhradu trov konania vrátane dovolacieho konania.

3.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolatelia vo všeobecnosti namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne, neodpovedalo na zásadné argumenty žalobcov, obsahuje vzájomne si protirečiacie závery a je prekvapivé. Namietali aj nesprávne zistený skutkový stav a hodnotenie dôkazov zo strany odvolacieho súdu, ktoré bolo podľa ich názoru nekomplexné a nesprávne. Odvolací súd napriek námietkam dovolateľov k právnym vadám listín, na ktorých založil svoje rozhodnutie, na ne v odôvodnení nezareagoval.

3.2. Dovolatelia tvrdili, že podaním žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, na základe ktorej bol súd povinný skúmať ako predbežnú otázku existenciu ich vlastníckeho práva, postupovali v súlade s rozhodnutiami ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 478/2012, II. ÚS 231/09, III. ÚS 178/06. Odvolací súd však napriek tomu uviedol, že táto žaloba nie je nástrojom ochrany vlastníckeho práva a odmietol sa zaoberať predbežnou otázkou ich vlastníckeho práva. Odvolací súd tiež zaujal názor, že žalobcovia obišli reštitučné zákony, hoci sám uviedol, že podmienkou takéhoto postupu je existencia vlastníckeho práva štátu k dotknutému majetku, ktorá v ich prípade splnená nebola pre neexistenciu rozhodnutia kompetentného orgánu o odňatí sporného pozemku právnomu predchodcovi žalobcov. Uvedenú skutočnosť preukazuje aj vyjadrenie Magistrátu Hlavného mesta Bratislavy zo 14. mája 2007, v ktorom sa uvádza, že mesto nemá k dispozícii právne listiny na sporné pozemky preukazujúce vlastníctvo štátu a odmietlo vstúpiť do konania ako intervenient. Dovolatelia označili rozhodnutie odvolacieho súdu za prekvapivé, keďže nerozhodol o predbežnej právnej otázke, či sú žalobcovia vlastníkami sporných nehnuteľností. Odôvodnenie tejto otázky v rozhodnutí absentuje úplne, preto len nepriamo je možné vyvodiť, že súd nesprávne aplikoval § 137 CSP a ustanovenia Občianskeho zákonníka o právnych prostriedkoch ochrany vlastníckeho práva. Odvolací súd však nevyzval žalobcov, aby sa vyjadrili k

aplikácii týchto ustanovení a rozhodol úplne opačne vo všetkých intenciách, právnych aj skutkových, než súd prvej inštancie, a súčasne aj v rozpore s ustálenou judikatúrou najvyšších súdnych autorít. Dovolatelia namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal so skutočnosťou, že napriek dohľadaniu v štátnych archívoch sa nenašlo relevantné rozhodnutie, ktorým by došlo k prevodu vlastníctva k sporným pozemkom z ich právnych predchodcov na štát. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na obsahu rozhodnutia odboru pôdohospodárstva Rady ÚNV v Bratislave zo 17. júla 1959, ktoré však bolo aktom nulitným, ktorý nemohol vyvolať žiadne právne účinky. Listina obsahovala len mená pôvodných vlastníkov nehnuteľností pred rokom 1948, nie mená právnych predchodcov žalobcov, odkazovala na ustanovenie § 6 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR, ktoré však ku dňu vydania tohto rozhodnutia neumožňovalo pridať nehnuteľnosti do vlastníctva štátu a bola vydaná orgánom, ktorý na to nebol oprávnený. Na strane druhej, v liste Povereníctva z 9. marca 1950 je uvedené, ktoré pozemky sa právnenému predchodcovi žalobcov ponechávajú, a je medzi nimi aj sporný pozemok parc. č. XXX/X. Napriek tomu odvolací súd v odôvodnení uviedol, že v liste sa píše o odňatí tohto pozemku, a následne v bode 12.2 uviedol, že v súdnom spise neexistuje dôkaz o odňatí tohto pozemku. Odvolací súd sa nevysporiadal s potvrdením Národného výboru Hlavného mesta SR Bratislavy z 8. októbra 1984, ktoré potvrdilo pridelenie sporného pozemku právny predchodcom žalobcov. Rovnako tak nezareagoval na námietku žalobcov, že žalovaný nepreukázal pôvod pozemku parc. č. XXX/XX, ktorý mal byť vytvorený z pôvodného pozemku parc. č. XXX/X, a že predložený geometrický plán č. B-78-920-401-59 neobsahuje údaj o doterajšom stave pozemku parc. č. XXX/XX. Nevysporiadal sa ani so skutočnosťou, že žalobcovia nadobudli vlastníctvo k spornému pozemku právne perfektným spôsobom na základe výmeru.

3.3. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolatelia namietali, že odvolací súd sa napriek ustálenej judikatúre najvyššieho súdu (sp. zn. 2ObdoV/11/2019, 4Cdo/136/2009, R 17/1972, 5Cdo/31/2011, 4Cdo/89/2007, 3Cdo/112/2004, 1Cdo/26/2007, 5Obdo/51/2011) nezaoberal právnym posúdením predbežnej otázky existencie vlastníckeho práva žalobcov v konaní o žalobe na plnenie a žalobu zamietol. Týmto postupom zároveň založil prekážku res iudicata vo vzťahu k určovacej žalobe týkajúcej sa vlastníckeho práva žalobcov. Dôvodili tým, že nimi podaná žaloba je najvhodnejším právnym prostriedkom ochrany ich práv a že na podaní akejkoľvek určovacej žaloby z ich strany by za daného skutkového a právneho stavu nebol daný naliehavý právny záujem.

3.4. Dovolatelia samostatným podaním navrhli, aby dovolací súd odložil právoplatnosť a vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 444 ods. 2 CSP.

4. Žalovaný vo vyjadrení k podanému dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne a neexistuje žiaden dovolací dôvod tvrdený žalobcami. K záverom odvolacieho súdu dodal, že štát a následne potom Hlavné mesto SR Bratislava sporné nehnuteľnosti vydržali, a to podľa § 129, § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu uviedol, že predmetom konania nebola určovacia žaloba, či naliehavý právny záujem na nej. Postup žalobcov pri získaní vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam označil za zjavné zneužitie práva. Keďže na nehnuteľnostiach má postavený rodinný dom na základe zmluvy o práve stavby, nemohlo žalobcom vzniknúť žiadne bezdôvodné obohatenie. Odvolací súd vyriešil otázku vlastníckeho práva žalobcov, keď uviedol, že bolo dostatočne spochybnené a žaloba nemá právny základ. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol. Návrh žalobcov na odklad právoplatnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu považoval za nedôvodný, keďže im v dôsledku rozhodnutia odvolacieho súdu nehrozí žiadna škoda ani iná nenapraviteľná ujma.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti opravného prostriedku. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa.

8. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V prvom rade bolo potrebné preskúmať prípustnosť dovolania, ktorú dovolatelia odvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti).

11. Dovolatelia boli toho názoru, že k naplneniu vady zmätočnosti došlo v dôsledku nedostatočne odôvodneného rozhodnutia odvolacieho súdu, jeho nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti.

12. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

13. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná absenciou súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaného prípadu, rozporom s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

14. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil v zmysle § 388 CSP na odvolacom pojednávaní (385 ods. 1 CSP) po zopakovaní dokazovania. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovení § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Odvolací súd svoj záver o zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov v dôsledku

odňatia prídely rozhodnutím odboru poľnohospodárstva Rady ÚNV v Bratislave č. Pôd.1136/4-1959-3583/57 Pôd 2010/1-1956/1946 z 18. júna 1956 a rozhodnutím č. Pôd/8-1616/1-1959-1136/59 v zmysle § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR riadne odôvodnil (body 12.1 a 12.2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu; bližšie pozri aj body 21 až 26 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

15. Nie je možné prisvedčiť tvrdeniu dovolateľov, že by sa odvolací súd nezaoberal predbežnou otázkou existencie ich vlastníckeho práva k pozemku parc. č. XXX/X a že by svoj záver o tejto otázke neodôvodnil. Z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd správne najskôr skúmal ako predbežnú otázku existenciu vlastníckeho práva žalobcov k sporným pozemkom, pričom dospel k záveru, že vlastnícke právo žalobcov bolo relevantne spochybnené a žalobcovia svoje vlastnícke právo nepreukázali, preto žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia nemá právny základ. Odvolací súd vysvetlil s poukazom na súhrn listinných dôkazov (bod 12.1 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), že i keď v spise nie je rozhodnutie kompetentného orgánu, ktorým bol právnym predchodcom žalobcov odňatý pozemok parc. č. XXX/X, listinné dôkazy preukazujú, že k jeho odňatiu došlo (bod 12.2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Uvedený záver jednoznačne znamená, že odvolací súd sa zaoberal otázkou vlastníckeho práva na strane žalobcov a dospel k záveru, že žalobcom nesvedčí vlastnícke právo k sporným pozemkom, pretože im bolo odňaté v zmysle § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR, a teda zaniklo. Keďže o otázke existencie vlastníckeho práva žalobcov rozhodol odvolací súd ako o predbežnej otázke, zaoberal sa ňou len v rámci odôvodnenia a nebola súčasťou výroku jeho rozhodnutia, to však neznamená, že by túto otázku neposudzoval. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia. Prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/2/2014 z 30. októbra 2014, obdobne sp. zn. 4Cdo/84/2014, 6Cdo/54/2018). Inak povedané, prejudiciálny účinok má len výrok skoršieho právoplatného rozsudku, teda rozhodnutie o otázke, ktorá bola priamym predmetom sporu. V tejto súvislosti správne uviedol odvolací súd, že žalobu na plnenie nie je možné považovať za nástroj ochrany vlastníckeho práva, a to ani v kontexte so zmenou judikatúry ústavného súdu vo vzťahu k špecialite reštitučných predpisov k predpisom všeobecným. Takýmto prostriedkom skutočne nemôže byť žaloba na plnenie práve z toho dôvodu, že rozhodnutie súdu o žalobe na plnenie nebude obsahovať výrok o predbežnej otázke, t. j. o (ne)existencii vlastníckeho práva strany sporu.

16. Keďže oba sudy nižšej inštancie sa zaoberali otázkou aktívnej vecnej legitímácie žalobcov v spore, t. j. existenciou ich vlastníckeho práva k spornému pozemku, a to na podklade skutkových okolností tvrdených stranami sporu, nemohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu pre žalobcov žiadnym spôsobom prekvapivým, a to ani z dôvodu, že právny záver odvolacieho súdu v tejto otázke bol odlišný od súdu prvej inštancie. Odvolací súd pred svojím rozhodnutím zachoval procesný postup pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 384 ods. 1 CSP a na pojednávaní dňa 15. novembra 2023 zopakoval dokazovanie a súčasne aj vyzval žalobcov, aby sa vyjadrili k námietke neuplatnenia reštitučných nárokov (zápisnica o pojednávaní str. 2, 3, č. 1. 641 súdneho spisu). Námietka, že žalobcovia obchádzajú reštitučné predpisy, bola vznesená ako obrana právnymi predchodcami žalovaného už v konaní pred súdom prvej inštancie (podanie z 12. decembra 2013, č. 1. 89 súdneho spisu) a bola aj súčasťou odvolacej argumentácie (č. 1. 517 súdneho spisu). Žalobcovia tak mali vytvorený dostatočný priestor, aby sa k tejto námietke vyjadrili. Napokon právny názor o obídení reštitučných predpisov ani výklad odvolacieho súdu o možných prostriedkoch ochrany vlastníckeho práva žalobcov neboli podstatnými otázkami, na ktorých odvolací súd svoje rozhodnutie založil. Ako bolo už vyššie uvedené, odvolací súd napriek konštatovaniu, že žaloba na plnenie nie je vhodným prostriedkom ochrany vlastníckeho práva, sám otázku vlastníckeho práva posúdil ako predbežnú otázku vo vzťahu k aktívnej vecnej legitímácii žalobcov, teda zamietnutie žaloby nebolo založené na posúdení vhodnosti alebo nevhodnosti tohto typu žaloby pre ochranu vlastníckeho práva.

17. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobcovia sa svojou argumentáciou nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia snažia spochybniť právne posúdenie sporu odvolacím súdom, pričom rovnaké námietky uviedli aj ako námietky proti nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom podľa § 421 ods. 1 CSP. Takáto námietka by v prípade opodstatnenosti mala za následok vecnú nesprávnosť

napadnutého rozsudku, avšak nezakladala by prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP (porovnaj R 24/2017, sp. zn. 9Cdo/248/2021).

18. Ďalšie námietky žalobcov, ktoré subsumovali pod nedostatky v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, z hľadiska ich obsahu smerujú voči správnosti zisteného skutkového stavu a predovšetkým voči hodnoteniu jednotlivých dôkazov odvolacím súdom. Žalobcovia tvrdili, že odvolací súd nesprávne hodnotil jednotlivé listinné dôkazy a v dôsledku toho dospel k nesprávnemu záveru, že listiny preukazujú odňatie sporného pozemku právnym predchodcom žalobcov. Výtýkali odvolaciemu súdu aj to, že sa nezaoberal skutočnosťou, že štát konajúci prostredníctvom Národného výboru Hlavného mesta SR Bratislavy sa podľa jeho vlastných vyjadrení založených v spise za vlastníka sporného pozemku sám nepovažoval.

19. S ohľadom na obsah týchto dovolacích námietok dovolací súd považuje za nutné zdôrazniť, že dovolací súd nie je súdom skutkovým, ani súdom tretej inštancie, pretože na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nemôže formulovať nové skutkové závery a je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd má možnosť len posúdiť, či konanie nebolo postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Hodnotenie dôkazov spôsobom, s ktorým dovolatelia nesúhlasia, nemožno samo o sebe považovať za porušenie ich procesných práv (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval aj ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020). Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP, vychádza z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky a musí vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

21. Podľa vzťahu dôkazu k dokazovanej skutočnosti sa rozlišujú dôkazy priame a nepriame. Priamym dôkazom je taký dôkaz, ktorý priamo potvrdzuje alebo vyvracia dokazovanú skutočnosť (napr. výpoveď svedka o dokazovanej skutočnosti, ktorú osobne videl). Nepriamym dôkazom je taký dôkaz, ktorý dokazuje skutočnosť inú, ale takú, z ktorej je možné usudzovať, či sa stala alebo nestala skutočnosť, ktorá je predmetom dokazovania; objasňuje teda dokazovanú skutočnosť pomocou inej skutočnosti, ktorá má k dokazovanej skutočnosti len nepriamy vzťah. Zatiaľ čo súvislosť medzi priamym dôkazom a dokazovanou skutočnosťou je zrejmá, súvislosť medzi nepriamym dôkazom a skutočnosťou, ktorá je predmetom dokazovania, musí byť len zisťovaná. Dôkazy priame aj nepriame hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; následne prijíma záver o pravdivosti alebo nepravdivosti skutkových tvrdení podstatných pre rozhodnutie vo veci. Nie je vylúčené, aby skutočnosť bola v spore preukázaná len nepriamymi dôkazmi, avšak je to možné len v takom prípade, ak na základe výsledkov hodnotenia nepriamych dôkazov, posúdením ich vzájomnej súvislosti, je možné bez rozumných pochybností nadobudnúť presvedčenie o tom, že sa táto skutočnosť naozaj stala (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 26. júna 2014 sp. zn. 21 Cdo 2682/2013). Pretože každý nepriamy dôkaz hodnotený oddelene, bez súvislosti s ďalšími dôkazmi umožňuje vždy viac výkladov o svojom význame, je jeho význam určený predovšetkým jeho miestom v rade iných nepriamych dôkazov, jeho vzťahom k týmto ďalším dôkazom a jeho súladnosťou s nimi. Z toho

vyplýva, že nepriamy dôkaz sám osebe spravidla nevedie k preukázaniu skutočnosti, ktorá je predmetom dokazovania, a to vzhľadom na jeho sprostredkovaný vzťah k dokazovanej skutočnosti, avšak záver o jej preukázaní môže byť výsledkom hodnotenia nepriamych dôkazov ako uceleného systému, ktorého jednotlivé články sú v súlade medzi sebou aj s dokazovanou skutočnosťou (III. ÚS 134/2021). V zmysle týchto teoretických úvah pristúpil dovolací súd k preskúmaniu miery nepriamych dôkazov, t. j. či na ich základe bolo možné považovať za preukázaný zánik vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov.

22. Rozhodujúcou skutkovou okolnosťou prejednávaneho sporu bola existencia resp. neexistencia rozhodnutia kompetentného orgánu o odňatí prídela pozemku parc. č. XXX/X právnym predchodcom žalobcov v zmysle § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR. Nie je sporné, že obsahom spisu takéto rozhodnutie nie je, neexistuje teda žiadny priamy dôkaz o tom, že k odňatiu prídela došlo. Odvolací súd svoj záver o zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov založil na vyhodnotení nepriamych dôkazov. Podľa bodu 12.1. odôvodnenia jeho rozsudku išlo o nasledovné listinné dôkazy: list Povereníctva z 9. marca 1950 č. 3542/49, Vec: Upovedomenie o rozhodnutí Rolníckej komisie vo veci prídela nehnuteľností (č. l. 139 súdneho spisu), rozhodnutie Pôdohospodárskej správy Rady ÚNV v Bratislave z 25. novembra 1955 číslo Pod.-614.3-1954, Vec: Odišlý pridelca Pekník Pavol (č. l. 138 súdneho spisu), list odboru výstavby Rady Obvodného národného výboru Bratislava II - Nivy zo 6. mája 1959 zn. Výst/26/723/1959/PP/La. adresovaný odboru pôdohospodárstva, lesného hospodárstva a výkupu Rady ÚNV (č. l. 146 súdneho spisu), rozhodnutie odboru pôdohospodárstva Rady ÚNV v Bratislave zo 17. júla 1959 č. Pôd./8-1616/1-1959-1136/59 (č. l. 143 súdneho spisu), list Národného výboru Hlavného mesta SSR Bratislavy z 5. septembra 1985 zn. Pôd.3498/212/85 vo veci G. G. - vysporiadanie vlastníctva k prídela adresovaný Štátnemu notárstvu Bratislava 2 (č. l. 148 súdneho spisu), list Obvodného národného výboru Bratislava II z 23. júla 1985 č. 1778/85-Ka (č. l. 145 súdneho spisu), rozhodnutie Štátného notárstva Bratislava 2 z 20. septembra 1985 D 1278/84 (č. l. 151 súdneho spisu), zmluva o práve stavby z 13. apríla 1963 (č. l. 60 súdneho spisu), rozhodnutie odboru pre výstavbu Obvodného národného výboru Bratislava II - Nivy o povolení stavby z 18. mája 1963 (č. l. 63 súdneho spisu) a kolaudačné rozhodnutie odboru výstavby a územného plánovania Obvodného národného výboru Bratislava II zo 4. decembra 1979 (č. l. 66 súdneho spisu).

23. Odvolací súd uviedol, že list Povereníctva z 9. marca 1950 mal informovať právnych predchodcov žalobcov o zrušení prídela, hoci, ako správne namietali dovolatelia, v tomto liste na strane druhej sa uvádzalo, že dotknutá parcela sa G. G. ponecháva (č. l. 140 súdneho spisu), t. j. týmto listom nedošlo k odňatiu pozemku parc. č. XXX/X. Z pokračovania tej istej vety odôvodnenia bodu 12.2 rozsudku odvolacieho súdu za bodkočiarkou je však zrejmé, že odvolací súd viazal okamih odňatia pozemku parc. č. XXX/X nie na tento list z 9. marca 1950, ale až na ďalšie úkony ÚNV pre Bratislavu. Pokiaľ ide o rozhodnutie Pôdohospodárskej správy Rady ÚNV v Bratislave z 25. novembra 1955 číslo Pod.-614.3-1954, Vec: Odišlý pridelca G. G. (č. l. 138 súdneho spisu), ktorým bol určený odídencovi užívací poplatok, ani z obsahu tohto rozhodnutia nie je možné s určitosťou urobiť záver, že došlo k odňatiu pozemku parc. č. XXX/X, pretože v ňom nie sú konkretizované nehnuteľnosti, ktoré boli G. G. rozhodnutím Povereníctva odňaté a za ktoré sa užívací poplatok určil. V rozhodnutí sa len všeobecne odkazuje na „užívanie ním (pozn. dovolacieho súdu: G. G.) opusteného z úradu mu odňatého prídela poľnohospodárskej pôdy - domu - viníc - z majetku, konfiškovaného v k. ú. G. podľa nar. č. 104/1945 SNR v znení vyhl. č. 1/1948 Zb. SNR“. Takáto formulácia neumožňuje prijať jednoznačný záver, že užívací poplatok bol určený práve v dôsledku odňatia pozemku parc. č. XXX/X. Podobne v liste odboru výstavby Rady Obvodného národného výboru Bratislava II - Nivy zo 6. mája 1959 zn. Výst/26/723/1959/PP/La. adresovanom odboru pôdohospodárstva, lesného hospodárstva a výkupu Rady ÚNV (č. l. 146 súdneho spisu) bol ešte za vlastníka sporného pozemku považovaný G. G.. Tento list predstavuje žiadosť o odňatie, resp. zrušenie prídela na pozemky v ňom uvedené, medzi inými aj na pozemok parc. č. XXX/X vedený na meno prídela G. G..

24. Odvolací súd následne oprel svoj záver o odňatí pozemku parc. č. XXX/X o rozhodnutie odboru pôdohospodárstva Rady ÚNV v Bratislave zo 17. júla 1959 č. Pôd./8-1616/1-1959-1136/59 (č. l. 143 súdneho spisu), z ktorého vyplývalo, že sporná parcela vedená pred jej konfiškáciou na mená

pôvodných vlastníkov (I. Y. s manželkou C.) bola pridelená do vlastníctva československého štátu, v správe Obvodného národného výboru Bratislava. Z tejto listiny nie je zrejmé, kedy a akým spôsobom došlo k odňatiu spornej parcely G. G., avšak logicky vyznieva záver odvolacieho súdu, že ak bol v máji 1959 odbor pôdohospodárstva, lesného hospodárstva a výkupu Rady ÚNV požiadaný o odňatie prídelu a v júli 1959 bol už predmetný pozemok vedený na mená pôvodných vlastníkov a nie na G. G., svedčí to o tom, že k odňatiu prídelu G. G. došlo v čase medzi vydaním oboch týchto listín. Okrem toho sa v súdnom spise nachádza aj ďalšia listina, ktorá tento záver podporuje, a to list Národného výboru Hlavného mesta SSR Bratislavy z 5. septembra 1985 zn. Pôd.3498/212/85 vo veci G. G. - vysporiadanie vlastníctva k prídelu, adresovaný Štátnemu notárstvu Bratislava 2, v ktorom sa uvádza, že na prípise odboru výstavby Rady Obvodného národného výboru Bratislava II - Nivy zo 6. mája 1959 zn. Výst/26/723/1959/PP/La je poznámka príslušného referenta odboru poľnohospodárstva, ktorý spis vybavoval, že došlo k ďalšiemu zrušeniu časti prídelu, a to rozhodnutím PLVH NVB z 18. júna 1956 č. Pôd.2010/5-1956/1946 (č. l. 148 súdneho spisu). Ďalej sa v liste uvádza, že predmetné rozhodnutie o odňatí prídelu sa síce v spisoch nenachádza, ale jeho existenciu dokumentuje nadväzné rozhodnutie odboru poľnohospodárstva Rady ÚNV v Bratislave zo 17. júla 1959 č. Pôd./8-1616/1-1959-1136/59 (č. l. 149 súdneho spisu).

25. Odvolací súd sa pritom vysporiadal s námietkou žalobcov, že rozhodnutie odboru pôdohospodárstva Rady ÚNV v Bratislave zo 17. júla 1959 č. Pôd./8-1616/1-1959-1136/59 (č. l. 143 súdneho spisu) neobsahuje mená ich právnych predchodcov, pričom práve táto skutočnosť bola jednou z okolností vedúcich k záveru, že v čase vydania uvedeného rozhodnutia už bola sporná parcela G. G. a jeho manželke odňatá (bod 12.2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Rovnako sa (tiež v bode 12.2 odôvodnenia) vysporiadal aj s ich námietkou, že rozhodnutie nebolo vydané oprávneným subjektom v zmysle § 23 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR, keď uviedol, že ÚNV v Bratislave mal podľa § 6 ods. 1 zákona č. 13/1954 Zb. o národných výboroch postaviť krajského národného výboru. Pokiaľ ide o námietku dovolateľov, že uvedené rozhodnutie nie je rozhodnutím ÚNV v Bratislave, pretože v jeho predmete sa uvádza, že ide o rozhodnutie Obvodného národného výboru Bratislava, je potrebné zdôrazniť, že v záhlaví rozhodnutia je ako orgán, ktorý ho vydal uvedený Ústredný národný výbor v Bratislave a aj pečiatka na rozhodnutí jednoznačne patrila ÚNV v Bratislave, čo preukazuje, že rozhodnutie bolo vydané týmto orgánom. Z obsahu rozhodnutia v kontexte s ostatnými listinami je zrejmé, že obvodný národný výbor bol iba iniciátorom odňatia prídelu (list odboru výstavby Rady Obvodného národného výboru Bratislava II - Nivy zo 6. mája 1959). Dovolatelia tiež namietali, že odvolací súd sa nevysporiadal s nemožnosťou aplikácie § 6 ods. 1 nariadenia č. 104/1945 Zb. n. SNR pre pridelenie nehnuteľnosti do vlastníctva československého štátu. Touto námietkou sa však odvolací súd zaoberať ani nemusel, pretože nemala žiaden vplyv na jeho záver týkajúci sa odňatia nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobcov. Inými slovami, aj keby pridelenie nehnuteľnosti štátu bolo neplatné, nespôsobuje to neplatnosť samotného odňatia prídelu G. G.. Pre spochybnenie aktívnej vecnej legitimácie žalobcov v tomto spore nie je potrebné preukázať, že skutočným vlastníkom predmetných pozemkov je štát alebo žalovaný, postačuje, že vlastníkmi nie sú žalobcovia.

26. Záver odvolacieho súdu vyvođený z týchto nepriamych listinných dôkazov podľa dovolateľov spochybňuje potvrdenie vydané Národným výborom Hlavného mesta SSR Bratislavy z 8. októbra 1984 č. Pôd.3732/84 (č. l. 134 súdneho spisu). V potvrdení sa uvádza, že G. G. a manželke T. E. boli podľa Konečného prídelového plánu schváleného Ústredným národným výborom v Bratislave zo 4. júna 1956 pridelené pozemky v k. ú. G. parc. č. XXX, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X, XXX/X. Odvolací súd však poukázal na obsah rozhodnutia Štátného notárstva Bratislava 2 z 20. septembra 1985 D 1278/84 (č. l. 151 súdneho spisu), ktorým bolo dedičské konanie o novoobjavenom majetku okrem iného aj vo vzťahu k pozemku parc. č. XXX/X zastavené. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplynulo, že „Štátne notárstvo vykonalo šetrenie v spolupráci s Národným výborom Hlavného mesta Bratislava a bolo zistené, že výmerom č. 4225/48 zo dňa 18. augusta 1948, boli poručiteľovi pridelené viaceré nehnuteľnosti, pre neplnenie podmienok pre prídel však bolo poručiteľovi odňatých 46 parciel a ponechané boli pozemky parcely č. XXX/X, č. XXX, č. XXX/X, č. XXX/X, č. XXX/X, č. XXX/X (rozhodnutím zo dňa 9. marca 1950), k opätovnému obmedzeniu prídelu došlo v rokoch 1957-1959 rozhodnutím odboru poľnohospodárstva Rady Ústredného národného výboru v Bratislave č.

Pôd.1136/4-1959-3583/57 Pôd.2010/1-1956/1946 z 18. júna 1956 a rozhodnutím č. Pôd/8-1616/1-1959-1136/59 zo 17. júla 1959. Poručiť po odňatí týchto poľnohospodárskych pozemkov nepodával zoznania a neplatil poľnohospodársku daň.“ Z toho je zjavné, že údaje uvedené v potvrdení vydanom na žiadosť G. G. Národným výborom Hlavného mesta SSR Bratislavy dňa 8. októbra 1984 boli následne spochybnené, resp. v dedičskom konaní bolo zistené, že v roku 1950 bol síce G. G. ešte ponechaný prídelať pozemku parc. č. XXX/X, avšak pri opakovanom obmedzení prídelať v rokoch 1956-1959 bol aj prídelať tohto pozemku zrušený. Aj obsah tohto rozhodnutia štátneho notárstva zapadá do komplexu nepriamych dôkazov, z ktorých odvolací súd vyvodil svoj záver o odňatí prídelať právneho predchodcovi žalobcov.

27. Pokiaľ ide o druhú okolnosť, ktorá mala spochybníť záver odvolacieho súdu, a to poznámku v geometrickom pláne č. B-78-920-401-59 v stĺpci vlastníka „doterajší stav“, treba uviesť, že táto informácia z geometrického plánu má len informatívny charakter, geodet pri vyhotovovaní geometrického plánu nie je oprávnený posudzovať vznik či zánik vlastníckych práv k nehnuteľnostiam a ani ich meniť. Geometrický plán je v zmysle § 3 vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 461/2009 Z. z. technický dokument, grafické znázornenie nehnuteľností, v ktorom sú záväzné len geometrické a polohové údaje zamerania nehnuteľnosti (hranice, nové parcelné čísla, výmery) a nie údaje právne. Nejde o listinu, na základe ktorej by mohlo dôjsť k zmene zápisu vlastníka, ide len o technický podklad pre právne úkony (§ 4 citovanej vyhlášky). Z tohto dôvodu nebol ani geometrický plán ako listinný dôkaz spôsobilý spochybníť záver odvolacieho súdu.

28. Poslednou podstatnou skutočnosťou malo byť vyjadrenie Magistrátu Hlavného mesta SR Bratislavy zo 14. mája 2007, v zmysle ktorého mesto nemá k dispozícii právne listiny na sporné parcely preukazujúce vlastnícke právo štátu k nim a podanie z 21. januára 2014, ktorým magistrát oznámil, že do sporu nevstupuje ako intervenient. Uvedené je však v rozpore s vyjadrením právneho predchodcu Hlavného mesta SR Bratislavy v liste z 5. septembra 1985, v ktorom sa výslovne uvádza, že k odňatí prídelať došlo v roku 1956 a vlastníctvo G. G. bolo preukázané len vo vzťahu k parc. č. XXX/X a XXX. Na prijaté závery odvolacieho súdu nemá vplyv ani nevôľa Magistrátu Hlavného mesta SR Bratislavy vstúpiť do konania, keďže o (ne)existencii vlastníckeho práva žalobcov v spore musel súd rozhodnúť bez ohľadu na názor magistrátu o tejto skutočnosti.

29. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že odvolací súd postupoval v spore správne a hodnotenie nepriamych dôkazov mu umožňovalo dospieť k záveru, že pozemok parc. č. XXX/X bol G. G. odňatý v rokoch 1956-1959. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nemožno považovať za nedostatočne odôvodnený, arbitrárny či prekvapivý. Dovolací súd nezistil ani nesprávnosť postupu súdov nižšej inštancie v procese dokazovania, pričom zistený skutkový stav zodpovedal vykonanému dokazovaniu, hodnotenie dokazovania bolo dostatočným spôsobom zdôvodnené a neodporovalo zásadám formálnej logiky.

30. Dovolací súd uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto bolo dovolanie žalobcov v tejto časti procesne neprípustné, čo bolo dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

31. Dovolatelia prípustnosť dovolania vyvodzovali aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vychádzali odvolaciu súdu, že napriek ustálenej judikatúre najvyššieho súdu ohľadom určovacích žalôb, naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby a vzťahu určovacej žaloby a žaloby na plnenie (sp. zn. 2ObdoV/11/2019, 4Cdo/136/2009, R 17/1972, 5Cdo/31/2011, 4Cdo/89/2007, 3Cdo/112/2004, 1Cdo/26/2007, 5Obdo/51/2011) sa nezaoberal právnym posúdením predbežnej otázky existencie vlastníckeho práva žalobcov v konaní o žalobe na plnenie a žalobu zamietol. Žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia je podľa ich názoru najvhodnejším právnym prostriedkom ochrany ich práv, pričom na podaní akejkoľvek určovacej žaloby z ich strany by za daného skutkového a právneho stavu nemali naliehavý právny záujem.

32. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

33. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

34. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

35. Vo vzťahu k tomuto dôvodu dovolací súd považuje za potrebné poukázať na to, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť v dovolaní nastolená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom. Právna otázka, ktorej vyriešenie nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu, teda ktorej vyriešenie nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

36. V rámci posúdenia procesnej prípustnosti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcov neobsahuje výslovne formulovanú dovolaciu otázku. Napriek tomu, v snahe autenticky porozumieť dovolateľom, je možné za predloženú právnu otázku, ktorej riešenie dovolateľa napádajú ako nesprávne, považovať otázku posúdenia žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia ako vhodne zvoleného právneho prostriedku ochrany ich vlastníckeho práva. Táto otázka však nebola pre posúdenie sporu relevantná, a to z viacerých dôvodov.

37. Odvolací súd vysvetlil, že sa nemohol zaoberať žalobou v zmysle reštitučných predpisov z dôvodu, že spor bol vyvolaný žalobou o plnenie. Treba však zdôrazniť, že otázkou aplikácie reštitučných predpisov sa odvolací súd zaoberal výlučne v dôsledku obrany žalovaného, nie preto, že sa aplikácie týchto predpisov dovolávali žalobcovia. Civilné sporové konanie je ovládané zásadou kontradiktórnosti konania (čl. 8 Základných princípov CSP). Strany sporu sú povinné označiť skutkového tvrdenia dôležité pre rozhodnutie súdu vo veci a sú tiež povinné podporiť ich dôkazmi (§ 132 ods. 1 a § 150 CSP). Súdnem nemôže nahrádzať túto procesnú povinnosť strán sporu a je limitovaný skutkovými tvrdeniami strán sporu, t. j. ich vymedzením predmetu sporu. Platí, že každá strana sporu je povinná tvrdiť skutočnosti, ktoré sú na základe hmotného práva spôsobilé privodiť jej úspech v spore. Súdnem potom reaguje na tieto skutkové tvrdenia a skúma ich z pohľadu právneho posúdenia sporu, podradzuje ich pod príslušnú hypotézu právnej normy a rozhoduje, či sa na dané skutkové okolnosti uplatní dispozícia právnej normy a to v súlade so zásadou *iura novit curia* (lat. „súd pozná právo“). V plnej miere sa tak uplatňuje aj rímska zásada „*práva patria bdelym*“ (*vigilantibus iura scripta sunt*). Keďže sa žalobcovia nedovoľávali aplikácie reštitučných predpisov a ani netvrdili, že sú vlastníckymi sporného pozemku z dôvodu existencie reštitučných dôvodov, hoci na to boli upozornení aj odvolacím súdom na pojednávaní dňa 15. novembra 2023 (č. 1. 643 súdneho spisu), nemohol sa odvolací súd zaoberať existenciou ich vlastníckeho práva z pohľadu tých skutkových dôvodov, ktorých sa v spore nedovoľávali. Žalobcovia počas celého konania zotrvali na názore, že sú vlastníckymi sporného pozemku, lebo k jeho odňatiu nedošlo, a teda niet dôvodu na aplikáciu reštitučných predpisov.

38. Odvolací súd tak žalobu nezamietol preto, že žalobcovia si zvolili nesprávny nástroj ochrany svojich nárokov prostredníctvom podanej žaloby na plnenie, ale preto, že nebolo preukázané ich vlastnícke právo k spornému pozemku, a teda v spore neboli aktívne vecne legítimovaní. Ako už dovolací súd uviedol vyššie v bode 15 tohto odôvodnenia, odvolací súd sa otázkou existencie vlastníckeho práva žalobcov zaoberal a o tejto otázke aj rozhodol, napriek tomu, že dovolatelia v dovolaní tvrdia opak. Odvolací súd skúmal existenciu vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov k spornému pozemku a tiež obranu žalovaného, že vlastnícke právo právnych predchodcov žalobcov zaniklo v dôsledku odňatia prídelu v súlade s vtedajšími právnymi predpismi. Túto otázku odvolací súd riešil ako otázku predbežnú, preto sa jej riešenie neprejavilo priamo vo výrokovej časti rozhodnutia, ale len v jeho odôvodnení. Súd, ktorý rieši predbežnú otázku, nemôže ju pojať do výroku svojho rozhodnutia, pretože táto otázka nie je predmetom sporu, o ktorom rozhoduje, bez jej posúdenia však nemôže spor o žalobe na plnenie rozhodnúť. Dovolací súd už len dodáva, že princíp subsidiarity medzi žalobou určovacou a na plnenie nie je absolútny. Súdna prax pozná aj prípady, kedy je daný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, hoci je zároveň možné žalovať na plnenie. Ide o také prípady, ak sa určovacou žalobou vytvára pevný právny základ pre vzťahy strán sporu a predíde sa tak prípadným ďalším sporom o plnenie, alebo ak sa žalobou na plnenie nemôže riešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu alebo práva (sp. zn. 9Cdo/7/2021, 1Cdo/208/2018, 4Cdo/17/2019, 6Cdo/392/2013).

39. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolatelia v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP nevyvedli takú právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Z tohto dôvodu najvyšší súd dovolanie žalobcov aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

40. Dovolací súd osobitne posúdil návrh dovolateľov na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia a nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP. Dovolatelia zdôvodnili návrh na odklad právoplatnosti tým, že im hrozí exekúcia v prípade vydania uznesenia súdu prvej inštancie o výške trov konania. Z obsahu spisu však dovolací súd zistil, že o výške trov konania nebolo súdom prvej inštancie rozhodnuté, preto žalobcom nehrozilo žiadne exekučné konanie. Pokiaľ ide o druhý dôvod odloženia právoplatnosti rozhodnutia spočívajúci v tom, že žalobcovia vedú voči žalovanému viacero súdnych konaní, v ktorých sa domáhajú vydania bezdôvodného obohatenia za odlišné obdobia a v ktorých hrozí, že budú žaloby zamietnuté z dôvodu existencie rozhodnutia odvolacieho súdu, ani tento dôvod nebol spôsobilý viesť dovolací súd k odloženiu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia. Pre iný súd je totiž záväzný len výrok rozhodnutia v inej veci (§ 228 ods. 1 CSP). S otázkou existencie vlastníckeho práva žalobcov sa odvolací súd zaoberal výlučne ako predbežnou otázkou v rámci odôvodnenia, ktoré však už pre súd rozhodujúci v inej veci záväzné nie je (obdobne rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/2/2014). Ak by sa súdy v iných konaniach aj opierali o dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu v prejednávanej veci, ich rozhodnutie musí obsahovať vlastné odôvodnenie všetkých pre vec podstatných otázok, t. j. aj predbežnej otázky o existencii vlastníckeho práva žalobcov k spornej nehnuteľnosti. V takýchto konaniach by žalobcovia mali k dispozícii samostatné opravné prostriedky, ktorými by mohli namietat' nesprávnosť skutkových či právnych záverov. Keďže dovolací súd nezistil podmienky na odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie. Uvedený procesný postup z ústavnoprávneho hľadiska považoval za udržateľný aj Ústavný súd Slovenskej republiky (m. m. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 442/2022).

41. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP v súlade so zásadou úspechu strán v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), v zmysle ktorej vznikol procesne úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti neúspešným žalobcom 1/ až 4/ (dovolateľom). O výške náhrady trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

42. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.